Cena egzemplarza 30 gr.
z przesyłką 50 „

Opłata pocztowa uiszczona ryczałtem.

„Eksternista"

Informator perjodyczny, poświęcony samokształceniu, oraz uzupełnianiu wykształcenia w zakresie gimnazjalnym, seminarjalnym, szkół powszechnych, :-: :-: handlowych i przemysłowych, wreszcie kursów zawodowych. :-: :-:

Rok I. Październik 1928. Nr. 1.

Adres Redakcji i Administracji Kraków, ul. Karmelicka Nr. 35.
Konto P. K. O. Warszawa Nr. 148.711. Konto P. K. O. Kraków Nr. 404.282.

Skryptów Redakcja nie zwraca.

Redaktor przyjmuje od 11—12 i od 5—6.
(prócz niedziel i świąt).

Treść Nr. 1.

Uwaga: Następny numer „Eksternisty" ukaże się około Bożego Narodzenia i zawierać będzie nader ciekawe artykuły, w szczególności omawiać będzie sprawę egzaminu dojrzałości w gimnazjach i seminarjach nauczycielskich i konieczność reformy tegoż egzaminu w przyszłości.

Od Redakcji.

Przystępując do wydawania perjodycznego informatora w sprawach związanych z dokształcaniem i uzupełnianiem nauki szkolnej, względnie uzyskiwaniem wykształcenia zawodowego, postawiliśmy sobie za zadanie, wypełnić w naszem życiu społecznem ten brak, jakim jest nieświadomość w zakresie możliwości uzupełnienia swej nauki dla każdego, bez różnicy stanowiska, zawodu i wieku. W dzisiejszej organizacji szkolnictwa otwierają się jak najszersze ramy możności dokształcania się i uzupełniania swych kwalifikacji przez osoby w każdym wieku i w każdym zawodzie, które nie mogły względnie nie mogą uczęszczać normalnie do szkoły.

Dlatego też będziemy stale informować wszystkich. którzy zainteresują się naszem wydawnictwem, o sprawach związanych z uzupełnianiem wykształcenia wszelkiego rodzaju, o planach naukowych i zmianach tychże, różnicach w typach zakładów naukowych, o toku i wymaganiach egzaminacyjnych i t. p., a to tak w zakresie szkolnictwa powszechnego, średniego jak i zawodowego.

W zakresie szkolnictwa powszechnego podawać będziemy informacje, dotyczące egzaminów w zakresie szkół powszechnych, dla osób pragnących posiąść świadectwo przynajmniej 7-miu klas szkoły powszechnej.

Ponadto podawać będziemy **wskazówki dotyczące wykształcenia nauczycieli, a więc egzaminów w zakresie seminarjum nauczycielskiego,** warunków uzupełniania matury gimnazjalnej maturą seminarjalną i naodwrót również, udzielać będziemy informacji w sprawie egzaminów kwalifikacyjnych i wydziałowych.

W zakresie szkolnictwa średniego podawać będziemy informacje dotyczące przyjmowania do szkół średnich, różnicy typów tychże szkół, oraz egzaminów wstępnych i tzw. nadzwyczajnych (dla celów zawodowych) t. j. na świadectwo z 4 i 6 klas. Przedmiotem informacji naszych będą dalej egzamina dojrzałości w gimnazjach, regulaminy, warunki dopuszczenia, tok samych egzaminów i warunki z niemi związane.

W zakresie szkolnictwa zawodowego podawać będziemy analogiczne wiadomości dotyczące szkolnictwa zawodowego, jak handlowe, przemysłowe, oraz wszelkiego rodzaju kursów zawodowych, państwowych i prywatnych.

Kronika bieżąca podawać będzie termina egzaminów i ważniejsze wydarzenia w zakresie ruchu szkolnego i pozaszkolnego, **dział bibliografji** zawierająć będzie ocenę książek i czasopism przesłanych do redakcji.

Poradnia bezpłatna udzielać będzie bezpłatnie odpowiedzi na wszelkie zapytania przesłane do redakcji.

W ten sposób każdy znajdzie w naszym „Eksterniście" wiadomości i pomoc, mogące wpłynąć na ukryte jego życzenia i zamiary, a nie mogące być dotąd zrealizowanemi z powodu nieznajomości warunków i możliwości nauki uzupełniającej.

Zwracamy się zatem do wszystkich bez różnicy stanowiska, zawodu i wieku z prośbą o poparcie naszego wydawnictwa i naszych usiłowań.

Niechaj każdy korzysta z możności zasięgnięcia bezinteresownej porady w sprawach samokształcenia, uzupełnienia wiedzy i uzyskania kwalifikacji, które w obecnych czasach tak są potrzebne.

Wszelkie pisma o informacje, uwagi i życzenia względnie aktualne artykuły, należy kierować pod adresem naszej radakcji, która w miarę możności uwzględni je w dalszych numerach.

Kupon Nr. 1.

Niżej podpisany (a) życzy sobie otrzymać bezpłatnie informacje w następującej sprawie ....

....

Imię i nazwisko ....

dokładny adres ....

UWAGA: Niniejszy kupon należy wyciąć z ostatniego numeru „Eksternisty" i przesłać w ofrankowanej kopercie wraz ze znaczkiem pocztowym za 30 gr. na odpowiedź listowną, w przeciwnym razie odpowiedź wydrukowana będzie dopiero w następnym numerze „Eksternisty".

Zagadnienie dokształcania.

Niezmiernie trudno jest ująć zagadnienie dokształcania w dzisiejszych warunkach życia.

Każdy zgodzi się z tem, że wiedza w każdym kierunku, tak nieustannie postępuje naprzód, wobec łatwej wymiany myśli, pomiędzy różnemi ośrodkami wiedzy i pracy, że człowiek w jakimkolwiek pracujący kierunku, musi nieustannie pracować twórczo i dokształcać się, aby nie pozostać ze swoją wiedzą, praktyką i umiejętnością w tyle.

Tego rodzaju sytuacja musiała z natury rzeczy odbić się także na szkolnictwie każdego typu i rodzaju. Musiano iść z duchem czasu i stosować najnowsze zdobycze wiedzy i najnowsze poglądy w ujęciu każdego przedmiotu nauki, tak w zakresie ogólnokształcącym jak i zawodowym.

Stąd też nasze plany organizacji szkolnictwa w Polsce uwzględniają w najszerszej mierze ten właśnie moment, dając każdemu bez różnicy wieku i zawodu możliwość uzupełnienia swego wykształcenia ogólnego, czy też kwalifikacji zawodowej. Jednakowoż wszelkiego rodzaju uzupełnianie wiedzy musi być robione umiejętnie i systematycznie. Nie tylko bowiem chodzi o nawiązanie nowych wiadomości do treści posiadanej wiedzy, ale również o przyswojenie sobie wiedzy w zakresie, sposobie i w duchu, odpowiadającym dzisiejszym wymaganiom i potrzebie.

Bez uwzględnienia tej okoliczności każdy z dokształcających się naraża się na rozczarowanie w skutkach swej pracy, która w rezultacie nie będzie odpowiadała istocie zadania, gdyż nie dla szkoły, lecz dla życia uczymy się.

Z powyższego wynikają dla samokształcących się i dokształcających pewne wskaźniki, które należy uwzględnić, zanim przystąpi się do nauki.

Szkoła średnia dla dorosłych.

Statystyka Rzeczpospolitej z r. 1925 wykazuje jak wielki procent uczących się, z tych lub innych względów nie kończy szkół średnich, tworząc żywioł niezadowolonych z siebie i warunków społecznych, jednostek, którym z małymi wyjątkami droga do dalszej nauki względnie jej ukończenia zostaje zamkniętą.

Według tejże statystyki z r. 1925 było w pierwszej klasie gimn. uczniów 32.304 tj. 15.6%, w klasie drugiej uczniów 29,339, w klasie 8-mej uczniów 8.345 tj. 4%.

Ten dysproporcjonalny ubytek uczących się w gimnazjach, gdyż szkoły powszechnej nie poruszamy tu, nie może być wynikiem selekcji jak raczej warunków, które uniemożliwiają młodzieży uczęszczanie do szkoły.

Warunki powojenne i ogólna pauperyzacja młodego pokolenia odbijają się niezwykle ujemnie na możności kontynuowania normalnych studjów, czego następstwem jest proletaryzacja umysłowa.

Z dojściem do lat, w iększość pozbawionych możności uczęszczania do szkoły, orjentuje się, że brak zaokrąglenia potrzebnego wykształcenia, zwłaszcza w zakresie szkoły średniej, odbija się ujemnie na ich pracy umysłowej i zawodowej. Konieczność pracy zarobkowej utrudnia możność uzupełnienia nauki, a brak odpowiedniej organizacji szkolnej dla dorosłych, ogólnokształcącej, staje się zasadniczą przeszkodą w kontynuowaniu dokształcania. Ludziom tym nie można przecież odmówić możności dalszego kształcenia się systematycznego. Do szkół państwowych lub prywatnych uczęszczać nie mogą z powodu przekroczenia przepisanego wieku, a nadto z powodu zajęć zawodowych, w czasie godzin nauki szkolnej; przy tem nauka prywatna nie tylko jest kosztowna, lecz często wyniki jej iluzoryczne, niejednokrotnie zaś, ze względów lokalnych i domowych jest ona wprost niedostępna. Wszelkiego zaś rodzaju kursa ogólno-kształcące czy zawodowe, jako nie mające warunków szkoły, ze względu na wiek, różnorodne przygotowanie uczęszczających i czasokres trwania nauki, nie mogą w całości odpowiedzieć potrzebie systematycznego ujęcia i podania całokształtu wiedzy.

Ponieważ ustawa o organizacji szkolnictwa Rzeczypospolitej Polskiej nie przewiduje formy nauki dla osób starszych, będących w wieku pozaszkolnym w zakresie średniego ogólnego wykształcenia, a życie samo wypowiada się w tym kierunku, jest rzeczą słuszną i wskazaną pomyśleć o szkole średniej ogólnokształcącej dla dorosłych, która odpowiadałaby we wszystkich szczegółach planom organizacji nauki i obowiązków oraz praw, analogicznie, jak w gimnazjum państwowem dla młodzieży w wieku szkolnym. Do takiego zakładu uczęszczałyby wyłącznie osoby w wieku pozaszkolnym tj. ponad lat 18, a o przyjęciu decydowałby egzamin wstępny.

Przez zorganizowanie tego rodzaju szkoły średniej, społeczeństwo odniosłoby wiele korzyści i o tem warto pomyśleć.

W sprawie egzaminów z zakresu szkół powszechnych dla dorosłych.

Niewiele z pewnością osób, nie posiadających ukończonej szkoły powszechnej, wie, że władze nasze starając się ułatwić uzupełnienie zakresu nauki szkoły powszechnej dla dorosłych, pozwoliły rozporządzeniem z dnia 4/VII. 1927 r. L. I. 11738/27, na składanie osobom dorosłym egzaminów uzupełniających z zakresu materjału naukowego 7 klasowej szkoły powszechnej, lub pewnej liczby oddziałów tejże szkoły.

Kandydaci zdający taki egzamin, mogą jeszcze otrzymać zwolnienie od składania egzaminu z j. obcego, rysunków, robót ręcznych i ćwiczeń cielesnych. Po złożeniu takiego egzaminu otrzymuje się świadectwo, które jest równoważne ze świadectwem ukończenia szkoły powszechnej 7 klasowej, lub też odnośnej klasy.

Jest nawet dozwolone organizowanie specjalnych kursów przez miejscowe instytucje oświatowe lub samorządy, a w tym wypadku jeżeli taki kurs się zorganizuje, pytają przy egzaminie nauczyciele uczący na tych kursach, w przeciwnym razie, zdaje się w najbliższej

szkole powszechnej, wnosząc uprzednio podanie do Inspektoratu szkol. Egzamina odbywają się między 1—15 maja i 1 a 15 listopada każdego roku, przyczem dokładny termin podaje do wiadomości Inspektorat szkolny. W bieżącym roku termin już został ogłoszony. Taksa egzaminacyjna wynosi od 10 — 20 zł., zależnie od wysokości klas. Do podania załącza się metrykę, świadectwo moralności, opis własnoręczny przebiegu życia, ostatnie świadectwo szklone (o ile jest) i fotografję z potwierdzoną tożsamością osoby przez **właściwy urząd**

Egzamina systemem lekcyjnym.

W bieżącym roku szkolnym, władze szkolne wprowadzają nowość w zakresie egzaminów wstępnych, w duchu nowszych poglądów na wartość egzaminu jako takiego. Nowość polega na tem, że egzamina odbywają się, nie w jednym dniu, lecz trwają tydzień i są traktowane systemem lekcyjnym. Uczniowie i uczenice przez tydzień chodzą do szkoły (z końcem czerwca) i uczą się wszystkich przedmiotów, jakby normalnie w szkole. W tym czasie nauczyciel ma możność poznania umysłu ucznia, czy uczenicy i przypadkowość w ocenie rezultatu takiego egzaminu jest wykluczona, zdaniem zwolenników tego systemu. W r. bież. zastosowano ten sposób po raz pierwszy w seminarjach, w przyszłym roku szkolnym ma być zastosowany i w innych typach szkół średnich.

Zmiany w programach nauki w zakresie gimnazjalnym.

Wszyscy uczący się prywatnie do egzaminów w zakresie programów szkoły średniej, winni obecnie zwrócić uwagę na zmiany, jakie zostały wprowadzone w zakresie pewnych przedmiotów. Dotyczy to głównie przedmiotu geografji, historji, chemji, fizyki, matematyki i różnego ustosunkowania tych przedmiotów w typach humanistycznym i matematyczno-przyrodniczym. Są pewne zasadnicze zmiany i przesunięcia, niejednokrotnie nie objęte planami z r. 1922, 25, 26, lecz jedynie **uwidocznione w dzienniku urzędowym Kuratorjum danego Okręgu**.

Odnosi się to naprzykład do geografji. I tak w klasie IV jest obecnie geografja Polski, w klasie V — Europa, w bieżącym roku wprowadzono w typie humanistycznym geografję do klasy VII, czego w ubiegłym roku jeszcze nie było. Natomiast w gimnazjach matematyczno-przyrodniczych nie wszędzie jeszcze w bieżącym roku wprowadzono geografję do klasy VII. Ze względu na te przesunięcia, należy baczną zwrócić uwagę na materjał przerabiany, ewentualnie na skrypta dostarczane przez różne kursa, czy odpowiadają one zmianom dokonanym w ostatnich czasach, przykład których zacytowaliśmy powyżej.

Kronikarski terminarz.

Kursy nauczycielskie. Komisja Krakowska zarządu głównego Związku Polskiego Nauczycielstwa szkół powszechnych komunikuje,

że dnia 6 października w sobotę rozpoczęły się dla nauczycielstwa szkół powszechnych następujące kursa:

1) Wyższy kurs nauczycielski na okres dwuletni z grup: humanistycznej, matematyczno-fizycznej w szkole im. Kazimierza Wielkiego przy ulicy Wąskiej w Krakowie.

2) Półroczny kurs robót kobiecych w państwowej szkole przemysłowej żeńskiej przy ul. Syrokomli, obejmującej program 7-mio klasowej szkoły powszechnej, dla nauczycielek. Wpisy na oba kursy i zgłoszenia osobiste, kierować należy pod adresem Komisji Kraków Rynek Nr. 29 II p.

Egzamin na nauczycieli szkół powszechnych, kwalifikacyjny przed Komisją kwalifikacyjną w Krakowie, zacznie się w części piśmiennej dnia 8 listopada br., w szkole powszechnej im. J. Kochanowskiego ul. Loretańska. Podania należy przedkładać drogą służbową, najdalej do 25 października br., do których dołączone być muszą, obok tabeli kwalifikacyjnych: metryka, świadectwo dojrzałości i wszystkie dekrety nominacyjne. Przy egzaminie wymaganą będzie między innemi dokładna znajomość programów szkolnych, administracji szkolnej i nauka śpiewu.

Analogiczne egzamina w Bochni zaczną się dnia 5 listopada w szkole powszechnej żeńskiej Św. Kingi.

Egzamina nauczycieli szkół średnich gimnazjów i seminarjów nauczycielskich, rozpoczną się w Warszawie w drugiej połowie października. Osoby posiadające prawo przystąpienia do egzaminów, mogą składać podania o dopuszczenie w sekretarjacie Komisji Egzeminacyjnej Warszawa, Krakowskie przedmieście Nr. 26-28, dołączając do podania odnośną taksę egzaminacyjną.

Dwa Kursa angielskiego w Radjostacji krakowskiej. Obok kursu języka angielskiego dla uczniów początkujących Dyr. Stanisławski rozpoczyna w pierwszych dniach października, drugi kurs recytacji utworów literatury angielskiej, również jedna godz. tygodniowo dla osób posiadających już pewną znajomość języka i chcących się wydoskonalić.

Podania o dopuszczenie do matury gimnazjalnej w terminie lutowym 1929 należy wnosić do dotyczącego Kuratorjum Okręgu szkolnego do 15 października b. r. najdalej. Wzór podania można otrzymać w redakcji „Eksternisty" po nadesłaniu 1 zł.

„Dziesięciolecie Odrodzenie Polski"

aktualna broszura w opracowaniu Prof. Władysława Rutkowskiego, znanego historyka i prelegenta, ukaże się z początkiem listopada br. nakładem Wydawnictwa „Studjum" Kraków, Karmelicka 35. Nadaje się do wygłoszenia odczytu na uroczystość z okazji 10-cio lecia odrodzenia Polski dla PP. Nauczycieli i Prelegentów.

Odpowiedzi Redakcji.

Panu J. P. z Jędrzejowa. Najbliższy termin egzaminu dojrzałości jest w lutym 1929 roku. Podanie do Kuratorjum należy wnieść, 15/X. br.

Panu Kap. z Białej. Owszem można być zwolnionym przy egzaminie dojrzałości i z innych przedmiotów, o ile udowodni się, że się dany przedmiot posiada już w stopniu odpowiadającym poziomowi ostatniej klasy gimnazjalnej.

Panu Żab. z Trzebini. Egzamin można odroczyć, należy jednak przedłożyć komisji dostatecznie uzasadnione i wiarygodne powody.

Pani Sur. z Będzina. Lektura zależy przeważnie od wyboru uczącego. Plan oficjalny pozostawia wolną rękę w wyborze lektury uzupełniającej.

Pani Fran. w Krośnie. Jeżeli uczeń nie zda egzaminu wstępnego w br. do klasy III., to może w następnym roku zdawać do klasy IV, gdyż upłynie rok od poprzedniego egzaminu.

Pani Tuż. w Rogalinie. Właściwie o przyjęciu do szkoły decyduje grono nauczycielskie. Rada pedagogiczna, a nie dyrektor. Można się odnieść do wyższych władz.

Panu Czew. w Wilnie. Absolwenci gimnazjów humanistycznych, ukończywszy VIII klas a nie mający matury, mogą być dopuszczeni do seminarjalnego egzaminu dojrzałości w charakterze eksternistów i mogą mieć przyznane częściowe uwolnienie od egzaminu przewidziane w § 34 Regul. sem. egz. dojrzałości Dz. Urz. M. W. R. i O. P. z dnia 2/III. 1926 Nr. 1/2 670/26. Podajemy tę wiadomość w przekonaniu, że bardzo często, ktoś ukończywszy VIII klas gimnazjalnych, nie został dopuszczony do matury gimnazjalnej, wówczas może bez straty czasu przystąpić do matury seminarjalnej uzyskując jeszcze przewidziane ulgi.

---

kształcające się. Również polecamy go P. T. Rodzicom uczniów i Wychowawcom. Cena 1 egz. zł. 1.25 z przesyłką zwykłą zł. 1.50 poleconą 2.50. Przy zamówieniu 10 egzem. 10% rabatu.

Nakładem Instytutu „MATURA“ Kraków

wyszła z druku i jest do nabycia aktualna broszura **„Droga i środki do zdobycia wiedzy i uzyskania kwalifikacji“** w opracowaniu P. Juljusza Bernsteina-Berestyńskiego. Prócz części ogólnej, dotyczącej konieczności posiadania wiedzy, wskazuje broszura ta pomoc w nauce dokształcającej metodą doświadczalnie wypróbowaną a na końcu daje cenne wskazówki co do samych egzaminów, warunki i regulaminy egzam. dojrzałości, oraz egzaminów dla celów zawodowych. Broszura ta musi znaleść wzięcie u wszystkich, pragnących przez osiągnięcie wyższego wykształcenia zdobyć lepsze warunki w przyszłości.
Cena egzemplarza 1 zł.— z przesyłką zwykłą zł. 1.25, poleconą 2.35.

Kto nie ma środków ukończenia normalnie szkoły

kto pragnie przygotować się szybko i dokładnie przy fachowej popomocy PP. Profesorów szkół średnich i Docentów uniwersytetu, **do egzaminów nadzwycz.** (wstępnych) z klasy 4-6 gimn., oraz **do matury gimn. i sem. naucz.**, kto **chce nauczyć się szybko i dokładnie języka obcego** pod kier. sił zagranicy (**angiel.**, **niem.**, **franc.**), kto **pragnie posiąść wiedzę niezbędną w pracy i w życiu codziennem**, niech wpisze się niezwłocznie do

Instytutu naukowego „MATURA“ — Centrala Kraków, Karmelicka 35.

aprobowanego przez Władze Szkolne. — Pod kier. pedag. Prof. Dr. Br. Swiby
Każdy uczy się w domu bez osobnego nauczyciela lub zmiany stałego miejsca pobytu. Spis PP. Profesorów i odpisy **podziękowań za egzamina do dyspozycji.** Żądajcie **bezpłatnych prospektów. Na odpowiedź znaczki.**

Ceny ogłoszeń:

Cała strona zł. 100, 1/2 str. zł. 60, 1/4 str. zł. 30, 1/8 str. zł. 15.
Ogłoszenia płatne są z góry przy zamówieniu gotówką. Firmy handlowe mogą też płacić wekslem płatnym do 30 dni netto.
Ogłoszenia do najbliższego numeru przyjmujemy do 15 listopada br.
Część nakładu „Eksternisty“ rozesłana zostanie bezpłatnie do szkół, urzędów, względnie instytucji kulturalno-oświatowych na terenie całej Rzeczypospolitej. Początkowy nakład wyniesie kilka tysięcy egzemplarzy.

Niniejsze zamówienie wyciąć i przesłać wraz z tekstem ogłoszenia do administracji „Eksternisty“

Zamówienie na ogłoszenie.

Do administracji **„Eksternisty“** w Krakowie, Karmelicka 35.
Niniejszem zamawiam ogłoszenie w najbliższym numerze „Eksternisty“, według załączonego tekstu w dziale reklamowym w wymiarze ....

....

Należytość w sumie złotych .... słownie ....

płacę w następujący sposób ....

Zamówienie niniejsze nie może być odwołane. — Numer dowodowy płatny.
Rachunek za powyższe ogłoszenie jest płatny i zaskarżalny w Krakowie.

Firma .... Dokładny adres ....

Podpis uprawnionego do zastępowania firmy ....

UWAGA: Zastrzeżona możność zamieszczenia ogłoszenia.

Wydawca i odpowiedzialny redaktor Juljusz Bernstein—Berestyński.
Drukarnia D. Fadena w Myślenicach. — Telefon Nr. 20.